

Škola bez poražených Thomas Gordon

Jan Nehyba

Thomas Gordon



- (1918 – 2002) byl americkým klinickým psychologem a kolegou Carla Rogerse
- Je znám jako jeden z prvních, který se zabýval výukou komunikačních dovedností a řešení konfliktů pro rodiče, učitele, děti,...

Do jaké míry souhlasíte s výroky?

Mýty o učitelství

1. Dobrý učitel je klidný, vyrovnaný a nic jej nevyvede z míry. Nikdy neztrácí kontrolu, nikdy nedáváme najevo silné emoce.
2. Dobrý učitel je nezaujatý a nemá žádné předsudky. Afroameričané, běloši, hispánci, hloupé děti, chytré děti,... – na všechny pohlíží správný učitel stejně.
3. Dobrý učitel dokáže před studenty skrývat své skutečné pocity a měl by to dělat.
4. Dobrý učitel přijímá všechny své žáky ve stejné míře. Nemá žádné oblíbence.
5. Dobrý učitel žákům zprostředkovává stimulující prostředí, které vyvolává zájem, dává volnost, zároveň je tiché a vždy uspořádané.
6. Dobrý učitel nikdy neprojevuje náklonost, nedává najevo, že se cítí dobře nebo špatně, nezapomíná, nedělá chyb. Jeho chování je stále a neměnné.
7. Dobrý učitel zná odpověď. Je moudřejší než jeho žáci.
8. Dobrý učitel stojí na straně svých kolegů. Všichni dohromady zastávají vůči studentům jednotnou linii bez ohledu na své osobní pocity, jednoty a přesvědčení.

Kdo má problém?



Thomas Gordon

Z pohledu učitele:

Přijatelné chování žáka	Žák má problém	→ Umění naslouchat
	Bez problému	→ Oblast učení a vyučování
Nepřijatelné chov. žáka	Učitel má problém	→ Umění konfrontovat

Kritérium odlišení:

Je mi jednání žáka nepříjemné, protože zasahuje do mých potřeb?

Je mi jednání žáka nepříjemné, protože bych chtěl, aby neměl žádný problém?

Čí je to problém?

Dítě se loudá, když učitel pospíchá.

Dítě má vztek na učitele.

Dítě se opozdí na večeři a zapomene to rodičům zavolat.

Žák vyrušuje na hodině tím, že se hlasitě baví.

Dítě má potíže se svým domácím úkolem, který se mu zdá příliš náročný.

Žák se nepohodl s některým ze svých spolužáků.

Žák v klidu spokojeně pracuje

Žák vyryl své iniciály do školní lavice

Problém přísluší učiteli Dítě nemá problém **Problém přísluší dítěti**

- Vaše situace (příklady):
- Problém přísluší učiteli
- ...

Problém přísluší dítěti:

...

Metody

- Autoritativní a permisivní u Gordona: polarita **vyhrát – prohrát.**
- **Metoda I** – učitel se snaží vyhrát
- **Metoda II** – učitel vždy ustoupí a nechá vyhrát žáka. „*Dobře vyhrál jsi a já to vzdávám*“.
- **Metoda III** – metoda bez poražených, konflikt se týká obou, spolupracujeme na řešení
- Kazuistiky (I – 191 s., II – 193 s., III – 226 s.)

Metoda I – Co o ní víme dle Gordona

1. V situacích, které vyžadují **rychlý zásah**, může působit rychle a účinně (*„Okamžitě ten ostrý nůž polož!“*).
2. V situacích, které **zahrnují velký počet lidí** a bylo by nesmírně složité o věci diskutovat, může být jediným možným řešením (*„Hudba dohrála, tancování skončilo, za patnáct minut se zamyká, takže prosíme všechny, aby ihned opustili sál.“*).
3. V poraženém vyvolává **znehucení** a může vyvolat nepřátelský pocit k vítězi.
4. Poražený **není moc motivovaný podílet se na řešení** konfliktu. (Polovinu času, co jsme ve třídě, strávím tím, že dělám policajta.“).
5. Podporuje podřízenost a **poslušnost ze strachu**...

Metoda II – Co o ní víme dle Gordona

1. Může to být **rychlý způsob vyřešení** konfliktu – člověk určité jednání ignoruje.
2. Nepřátelské pocity: Učitelé, kteří se často vzdávají, tak začnou **pociťovat averzi vůči žákům**.
3. Ve vítězích (tedy žácích) může **kotvit sobeckost**, neochotu spolupracovat,...
4. Ve srovnání s metodou I **podporuje více spontánnost** a tvořivost – učitelé za to ale platí velkou daň.
5. Žáci **ztrácejí** vůči učiteli **respekt**...

Negotiation Strategy Matrix

		ISSUE	
		+	-
RELATIONSHIP	+	You WIN They WIN	You LOSE They WIN
	-	You WIN They LOSE	You LOSE They LOSE

Metoda III – „bez poražených“

- Oscilace mezi metodou I a II je pro žáky matoucí!
 - Metoda I i II spoléhají na sílu.
 - Podstatou metody III je najít tvůrčí řešení, které umožní každému uspc potřeby
1. **Vymezit problém** – *jde o konflikt potřeb nikoliv řešení* (J. Dewey)
 2. **Vymyslet možná řešení** – nehodnoťte, zapisujte, stimulující otázky
 3. **Posoudit návrhy** – *Kterému návrhu dáváte přednost?*, facilitátor, vyjadřujte se a používejte k tomu já-sdělení: *Tenhle návrh je pro mě nepřijatelný, protože...*
 4. **Rozhodnout se** – nehlasujte, souhlasí s ním všichni, průzkum: *kdo je pro návrh ruku nahoru*
 5. **Určit , jak se rozhodnutí provede** – *Co potřebujeme, abychom mohli začít?* Rozpis: kdo co kdy udělá
 6. **Zhodnotit úspěšnost řešení** – *Zbavili jste se problému? Nějaký posun?*

Já-sdělení

- **Tři části:**
- POPIS JEDNÁNÍ – fakta ne hodnocení
- DOPAD – sdělení, že žákovo jednání má neblahý dopad na učitel. Žáci si často neuvědomují, že mají svým jednáním vliv na druhé.
- POCIT – pocit, který je vyvolaný vzniklou situací.
- „Když je tady takový hluk [POPIS JEDNÁNÍ], zabere mi víc času vás látku naučit, musím s vámi stále opakovat a nepostupujeme dopředu [KONKRÉTNÍ DOPAD]. Jsem z toho unavená, otrávená, a dělám si starosti, že nestihneme probrat všechno, co máme [POCIT].“

Já-sdělení a Ty-sdělení

- Když na podlaze leží papíry...
 - Když poskakuješ sem a tam...
 - Když na hřišti strkáš do Honzíka...
 - Když je tady takový hluk...
 - Když začínáme pozdě...
 - Když mě vyrušuješ...
-
- Přeformulujte Ty-sdělení je do Já-výroku

Vytvořte vlastní já-sdělení...

- „Když je tady takový hluk [POPIS JEDNÁNÍ], zabere mi víc času vás látku naučit, musím s vámi stále opakovat a nepostupujeme dopředu [KONKRÉTNÍ DOPAD]. Jsem z toho unavená, otrávená, a dělám si starosti, že nestihneme probrat všechno, co máme [POCIT].“